

Modrotlač – tradičná textilná technika

Moderátorka: Na nedávnom podujatí, ktoré bolo venované modrotlači, sa zúčastnil aj Matej Rabada, teda jediný oficiálny modrotlačiar na Slovensku, ktorého dielňa sídli v Párnici.

Redaktorka: Toto remeslo, ktorého pôvod je v Ázii, u nás totiž takmer vymrelo. Zo stovky modrotlačiarских dielní, ktoré sme na Slovensku mali, ostalo desať, až napokon zanikla aj posledná. Vďaka Matejovi Rabadovi sa toto remeslo opäť podarilo oživiť.

Aby toto tradičné remeslo dostal do väčšej pozornosti širokej verejnosti, organizuje aj rôzne prednášky a workshopy, akým bolo aj nedávne podujatie organizované Turčianskym kultúrnym strediskom.

M. Rabada: Čo sa mňa týka, tak to bude predvádzanie výroby, síce v takom veľmi malom *merítku*¹ v porovnaní s reálnou výrobou, ale teda, aby bolo vidieť ten princíp, aby pochopili princíp, na akom pravá modrotlač funguje. Som jediný oficiálny výrobca, ale nejakých takých voľnočasových výrobcov je viacej. A teda, ja som študoval textilný dizajn na strednej škole, na vysokej škole, takže k textilu som mal blízko. A nejak tam sa sklúbila tá myšlienka, keď som zistil, že modrotlač, jej výroba zanikla na Slovensku, tak nejako to skúsiť oživiť.

Redaktorka: Keby ste možno mohli povedať laikom, ako vôbec (vôbec) vzniká modrotlačová látka.

M. Rabada: Takže tak úplne v skratke. Podstatné je, že začíname bielym plátnom. Na biele plátno tlačíme špeciálnu kašu nazývanú pap a následne toto potlačené plátno farbíme v roztoku indiga. Tam vlastne indigo je prírodné farbivo, farbí nám na modro. A ten pap, ktorý sme my na začiatku natlačili, odstraňujeme v slabom roztoku kyseliny sírovej, čím sa nám objaví vlastne vzor a to biele podkladové plátno.

Bud' sa používa bavlna, ľan, konope, v podstate čokoľvek, čo je prírodné a čo je rastlinné. Potom máme takúto tyrkysovú kašu, ktorá sa nazýva pap. Pritláčame tuná, len veľmi zľahka niekoľkokrát prikladáme, aby bol ten vzor rovnomerne nadväzovaný. Takýmto spôsobom sa vlastne potláča celé plátno. Indigo je farbivo rastlinného pôvodu. Dôležitý krok, záverečný je odstránenie samotného papu, ktorý sme si tlačili na začiatku. V podstate teraz máme len modré plátno a nič z toho. Takže máme slabý roztok kyseliny sírovej okolo 3 – 5 %, v ktorom sa nám ten pap vyperie a teda po dôkladnom vypraní by sa nám ten vzor krásne vybielil. A takýmto spôsobom vzniká modrotlač.

Redaktorka: Tieto vzory, ktoré vy tlačíte, odkiaľ beriete inšpiráciu alebo odkiaľ čerpáte námety?

¹ správne: v (takom veľmi malom) meradle/rozsahu

- M. Rabada:* Nejaké vzory si navrhujem sám, čiže nejaké tie nové podoby do tradičnej techniky, ale takisto využívam aj tradičné vzory. A keďže som z Oravy a mám tam aj dielňu, tak oravské vzory.
- Redaktorka:* Zaujímavosťou je, že drevené formy, ktoré si kedysi naši predkovia vyrábali ručne, a ktorými sa na látke vytvárali spomínané vzory, dnes modernou technológiou vyrobiť nedokážeme. Teda aspoň Matej Rabada doteraz nenašiel človeka, ktorý by mu formy dokázal zhotoviť, a tak sa môže spoliehať len na tie historické. V dielni však látky pre časovú náročnosť farbí technológiou sieťotlače.
- M. Rabada:* Myslím, že v poslednej dobe je taký trend, že áno, páči sa nám folklór, páčia sa nám folklórne motívy, pretavujeme ich do nejakých tých súčasnejších podôb, modernejších, do nejakého čistejšieho grafického dizajnu. Do módy to ide, tak dúfajme len, že to vydrží.
Tak základ je taký, keď si súkromníci, hej, objednávajú, tak väčšinou nejaké tie sukne, nejaké obrusy, nejaké závesy, niečo také, že do bytu doplnky. Ale teda spolupracoval som so značkami, ktoré z toho robili odevné kolekcie. Robil som so značkami, ktoré robili dokonca obuv z modrotlače, čiže plátenné topánky, jednak detské, jednak pre dospelých. To boli dve rôzne značky. Takže naozaj to nejak využitie je také všestranné.
- Redaktorka:* Vy ste dokonca spolupracovali aj teraz, keď bolo slovenské predsedníctvo EÚ. Aj tam ste, myslím, robili niečo pre nich.
- M. Rabada:* Áno. V podstate práve ten motív loga, ktorý bol ku predsedníctvu, tak bol natlačený na zákazku pre ambasádu v Ríme, ktorá si vlastne objednala niekoľko desiatok metrov, z ktorého mali šité či blúzky, či šaty, či sukne alebo teda aj výzdobu na ich ambasáde.
- Redaktorka:* Modrotlač zo Slovenska sa vďaka spolupráci Mateja Rabada s odevnou značkou dostala až na predváždacie móla parížskeho fashion weeku.

TV Turiec, 15. 2. 2017, minútáž: 04:43 min.
(Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=i6ate6V3omc>)